

A PUSZTATÚR-PÁSZTÓI TÖRPEMANDULÁS TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVE

Készítette:

Sallai Róbert Benedek természetvédelmi mérnök, agrármérnök
Túrkeve Városi Önkormányzat

2024

Jelen kezelési terv készült Túrkeve Város Képviselő-testületének xy/2024. (II.29.) számú rendeltének 1. sz. mellékleteként a xy 20xx számú határozatban rögzített helyi védetté nyilvánítási folyamat jogszabályban meghatározott kötelezettségének eleget téve.

A természetvédelmi tervjavaslat és jelen kezelési terv az 1996. évi LIII. sz. a természet védelméről rendelkező törvény, valamint a 3/2008. (II.5.) KVVМ rendelet a „természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról” alapján készült 10 év időtartamra.

1. Természetvédelmi célkitűzések

Jelen természetvédelmi kezelési terv kis kiterjedésű, 1250 m²-es microkiterjedésű, törpemandula (*Amygdalus nana*) élőhely védelmére és az ott található törpemandula állomány hosszú távú megőrzésére tesz javaslatot (ld. térképmelléklet).

A védelem célkitűzésének alapja a faj térségi állományának védelme, miután az Alföld eredeti vegetációjának túlnyomó többsége kultúrtáj használat dominanciája miatt jelentősen megváltozott, javarészt eltűnt az elmúlt évszázadokban. Az alföldi flóratartomány tisztántúli flórajáráshoz tartozó természetvédelmi értéket képviselő vegetációjából az árterületek, a holtágak, mocsarak, rétek, szikes puszták, löszpuszták és erdők kicsi maradványterületei mellett alig maradt meg olyan rész, amely az erdősztyepp-vegetáció korábban nagy kiterjedésű állományait őrizte volna meg. A törpemandulás löszcserjés egykoron a pannon erdős sztyepp-növényzet jellemző társulása volt, melynek legjellemzőbb növényfaja a ma már védett törpemandula (*Amygdalus nana* (syn. *Prunus tenella*)).

A törpemandula állománya jelentős részben megsemmisült az eredeti elterjedési területén. Miután kultúrállományának egyedei elterjedtek, ma már legfőképpen dísnövényként ismerjük, így természetes állománya még inkább felértékelődött. Városunkban néhány fő a túrkevei Református Templom keleti oldalán, valamint a vénkerti temetőben található. Ugyanakkor mindössze egyetlen olyan élőhelyet ismerünk, ahol természetes állománya fennmaradt, amely még a Nagykunságot tekintve ritkának számít. Az adott terület a Túrkeve külterület 0612 helyrajzi szám középső részén foglal helyet, az un. Tisza-II. (Nagykunsági Öntöző Főcsatorna) földhíd földútjának végén, a gépállomástól jövő földút találkozásának

sarkán. Ez konkrétan a 0611, 0614/39. és a 0614/40. helyrajzi számok mellett található mezővédő erdősáv, melynek elhelyezkedéséről térképet mellékelünk. Ott kb. 1250 m²-en maradtak meg állományai/tövei a fajnak, melyek megítélésünk szerint feltétlenül természeti oltalmat érdemelnek.

2. Természetvédelmi stratégia

Hazánkban az erdőssztyepp maradványokat őrző mezsgyék természeti jelentősége egyre általánosabban ismert és ebből kifolyólag városunk felelőssége is a védelmi intézkedések megvalósítása. A törpemandula előfordulása védett állatfajok előfordulásától eltérően helyhez kötött, éppen ezért a területi lehatárolása megvalósítható. Természetvédelmi kezelésként indokolt a törpemandula elnyomását esetlegesen kockáztató gypűrózsa állományának korlátozása és a növényvédelmi törekvésekben a szomszédos területeken gazdálkodó szántóföldi művelőkkel való konzultáció az állomány védelme érdekében.

Jelen kezelési tervvel a célállapot elérése érdekében alkalmazott eszköz a jelenleg használt mezőgazdasági gyakorlat fenntartása, annak intenzívebbé válásának megakadályozása és a védelemmel érintett fasor jelenlegi állapotának megőrzése. Klasszikus konzervációbiológiai szempontokkal a terület használata során a környező gazdálkodók bevonásával biztosítani kell a növényvédőszeres ésszerű használatának fenntartását és az élőhely erdőssztyepp jellegének megőrzését.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A védetté nyilvánított élőhelyen tilos az elmúlt évtizedekben (2024 előtt) alkalmazott agrárgyakorlattól eltérő művelést végrehajtani, tilos az élőhelyen lévő fásszárú állomány teljes kitermelése, ugyanakkor a törpemandula élőhelyét esetlegesen veszélyeztető fásszárúak sarjadékának gyérítése indokolt lehet. Szükséges a törpemandula előfordulását esetlegesen veszélyeztető sarjakácok eltávolítása és szükség esetén a bodza és gypűrózsa gyérítése a virágzó törpemandula állományának közvetlen területén. Tilos a terület művelési ágának megváltoztatása és élőhelyjellegének módosítása.

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módon és tilalmak

Az élőhely mikro jellege miatt átfogó, művelési ághoz nem köthető kezelési mód az általános stratégiai célkitűzéseken túl nem állapítható meg, azonban a törpemandula állományainak megőrzése érdekében akár időszakos elkerítés is alkalmazható. Ennek szükségességéről a természetvédelmi kezelő dönt. A rendelet konkrét előírásai, tájérték típushoz köthető jellegei az élőhely méret miatt nem értelmezhető.

A terület látogathatóságának fenntartása lehetséges, azonban a védett növényállomány gyűjtésére, károsítására vonatkozó információs felület ellátása indokolt. Oktatás, bemutatás területén a védett terület élőhelyjellegének ismertetése érdekében elsősorban helyi ismeretterjesztő munka végzése lehet indokolt, hiszen a bemutatásra irányuló törekvésekben helyi iskolai kirándulások a virágzás időpontjában lehetségesek. A természetvédelmi kezelő dönthet az adott területen a törpemandulát bemutató információs tábla elhelyezéséről. Kutatás

és vizsgálódások vonatkozásában elsősorban a gerinctelen fauna vizsgálata lehet célkitűzés a következő időszakban, illetve a törpemandula természetes terjedése lehetőségének vizsgálata. Terület- és földhasználat tekintetében a korábban leírtak alkalmazandók. Külön természetvédelmi infrastruktúrát a helyi védett terület fenntartása nem igényel.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A védelemmel érintett terület egyetlen helyrajzi szám kijelölt része, földhivatali nyilvántartás részkiterjedésre vonatkozó akadályoztatása esetén egyetlen hrsz., így egyetlen művelési ág kezelésének meghatározása releváns, s ez is elsősorban a faj előfordulásának érintett részein.

4. Javasolt természetvédelmi kezelő

Mindaddig, ameddig Túrkeve Városi Önkormányzat, vagy annak intézményei rendelkeznek személyi állományukban szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberrel, addig önálló kezelési feladat a célszerű, ennek hiánya esetén vagy bízson meg az Önkormányzat ilyen szakembert megbízással, vagy a kezelési feladatokat adja át megfelelő természetvédelmi szakmai kompetenciákkal rendelkező természetvédelmi civil szervezetnek, vagy állami szereplőnek.

Képek a védelemre javasolt állományról:

Térképmelléklet a kezelési tervvel érintett helyi védett területről

